

فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۵۶، زمستان ۹۷

طراحی و پیاده‌سازی مدل مفهومی مدیریت احساس امنیت با رویکرد ISM (مطالعه موردی: شهروندان شهر خرم‌آباد)

یوسف محمدی مقدم^۱، سمیه اسدی^۲

از صفحه ۷۳ تا ۱۰۵

تاریخ دریافت: ۹۷/۳/۱۹

تاریخ پذیرش: ۹۷/۷/۲۵

چکیده

لزوم پرداختن به مقوله امنیت و احساس امنیت، به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم و تأثیرگذار در برقراری نظم در کشور و محیط‌های همچون شهرها سبب انجام این مطالعه باهدف ارائه مدل مفهومی برای مدیریت احساس امنیت شد. روش انجام این تحقیق کمی با رویکرد معادلات ساختاری تفسیری که در دو بخش انجام شده است. در بخش اول ابتدا با بررسی ادبیات نظری عوامل مؤثر بر احساس امنیت شناسایی سپس ۲۱ نفر از خبرگان نیروی انتظامی و مدیریت شهر خرم‌آباد که با روش نمونه‌گیری قضاوتی و هدفمند انتخاب شده بودند با بهره‌گیری از تکنیک دلفی به ارزیابی عوامل پرداختند که در نهایت ۳۸ شاخص در قالب ۱۱ بعد اصلی شناسایی شد. در مرحله بعد به منظور برقراری ارتباط و توالی بین ابعاد و ارائه مدل ساختاری از روش مدل‌سازی ساختاری تفسیری بهره گرفته شد. نتایج تحقیق منجر به طراحی مدل یکپارچه مدیریت احساس امنیت در پنج سطح شده است که نقش نیروی انتظامی به عنوان سنگ‌زیربنای مدل و تأثیرگذارترین عامل شناسایی شد. در بخش دوم برای سنجش مدل از دیدگاه شهروندان پرسشنامه‌ای طراحی و بعد از احراز اعتبار و پایایی پرسشنامه در اختیار ۲۶۷ نفر از شهروندان که با استفاده از فرمول کوکران و شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند، قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری تی و فریدمن انجام شد که نتایج تحلیل آماری حاکی از تأیید نتایج به دست آمده در بخش اول بود.

کلید واژه‌ها: احساس امنیت، مدیریت احساس امنیت، ساختاری-تفسیری، شهروندان.

۱. دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین‌نویسنده مسئول. you_mohammad@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی گرایش بازاریابی دانشگاه لرستان. somaye.asadi1396@chmail.ir

مقدمه و بیان مسئله

امنیت یکی از بارزترین وجوه بالندگی یک جامعه و زمینه ساز رشد، توسعه و ثبات آن محسوب می شود. شکوفایی اقتصادی یک جامعه، سرمایه گذاری، برنامه ریزی برای توسعه، پیشرفت و هرگونه فعالیتی که می تواند عاملی مؤثر برای بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سایر ابعاد جامعه باشد، همه در سایه استقرار امنیت می باشد. در واقع امنیت از مهم ترین اهداف، منابع و ارزش های اصولی پایدار جامعه است و مهم تر از امنیت، احساس امنیت است که وجود آن لازم، حتمی و ضروری است. برای مثال ممکن است در یک جامعه اقدامات تأمینی به شدت توسط نهادها و دستگاه های انتظامی و پلیسی صورت گیرد، اما افراد احساس امنیت ننمایند (حسینی نثار و قاسمی، ۱۳۹۱). احساس امنیت به عنوان یک پدیده روان شناختی و اجتماعی، تحت تاثیر تجربه های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط متفاوت اجتماعی است که انسان ها برای دستیابی به زندگی سالم و تداوم روابط اجتماعی نیازمند آن هستند (فتحی و همکاران، ۱۳۹۵). ویتو منتزل^۱ از فرماندهان گروه ویژه عملیات پلیسی شهروند محور در بالتیمور در این خصوص معتقد است: احساس ناامنی بدتر از خود ناامنی است، وقوع یک مورد جرم با پدیده ناامنی ممکن است یک یا دو قربانی داشته باشد، اما همین حادثه ممکن است هزاران نفر را بترساند و شیوه زندگی و طرز تفکر آن ها را تغییر دهد (رحیمی، ۱۳۸۹). متأسفانه در کشور ما به اندازه ای که امنیت اجتماعی وجود دارد احساس امنیت دیده نمی شود. به عنوان مثال در تحقیقی ثابت شد که نرخ سرقت از منازل در ایران ۲ و در انگلیس ۲۰ در هزار است این مقایسه آماری نشان از آن دارد که اگرچه ضریب امنیت در ایران بالاتر از انگلیس است، اما احساس امنیت شهروندان ایرانی کمتر از احساس امنیت شهروندان انگلیسی است (بیابانی، ۱۳۸۴). علاوه بر اینکه مردم و افراد عادی به اهمیت امنیت احساس امنیت در زندگی شخصی و عمومی خود شناخت پیدا کرده اند، اکثر عالمان و محققان حوزه های مختلف علمی نیز به اهمیت و ارزش آن اشاراتی داشته اند. اهمیت آن به اندازه ای است که پژوهشگران آن را، از جمله نیازهای ضروری و پایه ای فرد محسوب کرده اند (انتظاری و همکاران، ۱۳۹۴). از طرفی استان لرستان با یک میلیون و ۷۶۰ هزار نفر، سیزدهمین استان

1. Wito Mentzel

کشور از نظر جمعیت و یکی از استان‌های پرجمعیت ایران به شمار می‌رود. این استان با وجود اینکه جزو پنج استان نخست کشور از نظر امنیت است اما در حوزه احساس امنیت در جایگاه مطلوبی قرار ندارد (آزاد بخت، ۱۳۹۱). چند سالی است که ارتقای احساس امنیت در بین شهروندان برای مدیران و برنامه ریزان استانی امری ضروری تلقی شده و بسیار مورد توجه قرار گرفته است؛ بنابراین با توجه موارد ذکر شده شهر خرم‌آباد که پرجمعیت‌ترین شهر استان لرستان محسوب می‌شود به عنوان جامعه نمونه برای پژوهش حاضر انتخاب شد. سند چشم‌انداز بیست ساله کشور سیر پیشرفت ایران را در طول دو دهه آتی به تصویر کشیده است. این سند تجلی آرمان‌ها و اهداف مردمی است که نظام مقدس جمهوری اسلامی در مقام مجری اراده عمومی مسئولیت تحقق آن را بر عهده دارد. بی تردید تحقق این اهداف و آرمان‌ها بدون وجود احساس امنیت در بین مردم و تلاش مسئولین در این جهت امکان پذیر نیست، بنابراین با توجه به ضرورت وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه نیاز به یک الگو و یا طرح جامع که بتواند راهنمایی برای مجریان و برنامه ریزان در این راستا باشد محسوس است. به همین علت، موضوع احساس امنیت به محور بسیار مهمی در تحقیقات اخیر تبدیل شده است. در حالی که تحقیقات انجام شده بر روی مدیریت احساس امنیت بسیار ناچیز است؛ بنابراین با توجه به آنچه گفته شد مسئله اساسی تحقیق حاضر، ارائه مدلی جامع برای مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان است که بتواند کامل کننده تحقیقات پیشین در این حوزه باشد و در راستای این هدف، این سؤال را مطرح می‌کند که مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان شامل چه شاخص‌ها و ابعادی می‌باشد؟

پیشینه و مبانی نظری

پیشینه پژوهش

جهانبخش گنجه و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی نقش اعتماد اجتماعی و دین‌داری در پیش‌بینی احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی به این نتیجه رسیدند که در بین عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، وضعیت تأهل، قومیت، اعتماد اجتماعی و دین‌داری رابطه معناداری با احساس امنیت داشته‌اند. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون در این پژوهش نشان

Archive of SID

داد که دو متغیر اعتماد اجتماعی و دین داری، دارای بیشترین تأثیر بر میزان احساس امنیت اجتماعی می باشند. همچنین یافته ها نشان می دهد که میزان احساس امنیت دانشجویان در سطح متوسطی قرار دارد.

فتحی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان تأثیر استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی بر مؤلفه های احساس امنیت اجتماعی و هویت ملی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تبریز به این نتیجه رسیدند که دانشجویانی که در شبکه های اجتماعی عضویت دارند احساس امنیت کمتری نسبت به همتایان غیر عضو خود دارند.

صنعت خواه (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت زنان در شهر تهران به این نتیجه رسید که اعتماد نهادی بیشترین تأثیر مستقیم (۰/۲۸۶) را بر احساس امنیت زنان دارد و پس از آن متغیرهای مشارکت سیاسی و اعتماد عمومی به ترتیب تأثیراتی در حدود (۰/۱۷۴) و (۰/۱۴۵) را بر احساس امنیت دارند.

انتظاری، اسد پور و احمدی آهنگ (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر نقش پلیس به این نتایج رسیدند که میانگین احساس امنیت در بین شهروندان شهر مورد مطالعه در حد متوسط بوده و متغیرهای مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، نگرش به عملکرد نیروی پلیس و پایگاه اقتصادی - اجتماعی رابطه مستقیمی با احساس امنیت در بین شهروندان دارد و از طرفی با توجه به رسالت پلیس پیشنهاد شده است: سازمان پلیس در انجام مأموریت ها، بیش از هر چیز موجبات مشروعیت خود و اعتماد مردم به پلیس را فراهم سازد.

سعید (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۸-۴۵ ساله تهران و راه های افزایش در میان آن ها نشان داد که احساس امنیت اجتماعی در بین زنان در حد پایین تر از متوسط بوده است همچنین نتایج حاکی از آن است که میزان احساس امنیت زنان از حیث وضعیت تأهل، وضعیت فعالیت، میزان سن، میزان درآمد خانوادگی، تحصیلات متفاوت بوده است و همچنین بین دین داری و احساس امنیت جانی و جنسی و احساس امنیت مالی زنان رابطه معناداری وجود دارد و نزدیک به ۸۰ درصد زنان پاسخ گو توکل به خدا

و خواندن دعا را راهکاری برای افزایش احساس امنیت خویش معرفی کرده اند. رادان (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان سنجش احساس امنیت شهروندان تهرانی و تعیین رابطه آن با اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی به این نتایج رسید که اولاً: میزان احساس امنیت کلی شهروندان در حد متوسط است. همچنین بین میانگین احساس امنیت شهروندان در چهار مؤلفه تفاوت آماری معناداری وجود داشت. ثانیاً: پنج دسته عامل، یعنی عوامل فردی- روانی، عوامل مربوط به پلیس (به ویژه در حوزه نظم و کنترل اجتماعی)، عوامل رسانه ای و عوامل مربوط به حوزه ساختار اجتماعی، بر احساس امنیت شهروندان تأثیر می گذارند. ثالثاً: بین احساس امنیت شهروندان و اعتماد عمومی (اعم از اعتماد افقی و اعتماد عمودی) و سرمایه اجتماعی همبستگی معنادار بالایی وجود دارد. این همبستگی تا بدان حد است که می توان از آن رابطه علی استنباط کرد. همچنین عبدی، شرافتی پور و سجادی (۱۳۸۸)، در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که بین اقدامات پلیس درسته بوستان ها و میان احساس امنیت مردم و همچنین بین میزان حضور مردم در سطح بوستان ها و میزان کاهش حضور مجرمان در سطح بوستان ها، رابطه معناداری وجود دارد. فهر و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان خانواده و امنیت اجتماعی به این نتیجه رسیدند که عدم امنیت اجتماعی باعث آسیب های قابل توجهی به خانواده ها می شود. همچنین تجزیه و تحلیل آسیب های بهره وری نشان می دهد که این تفاوت تقریباً به طور انحصاری به نقش بیمه خانواده در رابطه با ریسک طول عمر اختصاص می یابد. با نادیده گرفتن تفاوت در ساختار خانواده هنگام مطالعه موردی امنیت اجتماعی، در بلندمدت سهام سرمایه تقریباً ۴۰ درصد، عرضه نیروی کار در حدود ۳۰ درصد و بهره وری کل حدود ۳۶ درصد در خانواده ها کاهش می یابد. با توجه به افزایش نرخ طلاق و ازدواج های با پایداری کمتر تقریباً در تمام جوامع غربی، باید عنوان کرد که امنیت اجتماعی نباید کاهش یابد، بلکه در آینده نیز، تقویت شود.

امین و صنعت خواه (۲۰۱۶) در پژوهش خود با عنوان بررسی عوامل اجتماعی و روان شناختی مؤثر بر احساس امنیت زنان در ایران به این نتیجه رسیدند که متغیرهای ادراک از کنترل اجتماعی (۰/۳۳۹) و هویت زن (۰/۲۸۳) و سرمایه اجتماعی (۰/۱۷۲)

Archive of SID

ادراک نظم اجتماعی (۰/۱۳۱) و ادراک لباس مناسب (۰/۱۰۸) تأثیر مستقیم و مثبت بر احساس امنیت دارند و متغیرها که تأثیر منفی کمتری دارند، نزدیکی به مناطق جرم و جنایت (۰/۱۱۳-) و پیروزی مذهبی (۰/۷۳-) است؛ و همچنین تعهد به معنای امنیت در زنان مؤثر است و می‌تواند به زنان احساس امنیت بدهد.

کلوبرن^۱ (۲۰۱۶) در پژوهش خود با عنوان مدل‌سازی امنیت درک شده توسط انسان: یک چارچوب مفهومی و کاربرد آن در سلامت سعی عنوان نمود که این مدل بر اساس ویژگی‌های سطح امنیت درک شده در طول زمان و نحوه ارتباط آن با درک انسان است. عملکرد سطح امنیتی بر اساس حداقل مقدار داده‌های شناخته شده تنظیم می‌شود و مقدار به دست آمده یک شاخص برای اندازه‌گیری سطح امنیتی است و پیش‌بینی می‌کند که چگونه با گذشت زمان تغییر می‌کند. این رویکرد اجازه می‌دهد تا پیشگیری از اقدامات ضد استراتژی را انجام دهیم. این مدل در هر زمینه امنیتی مفید است و فناوری‌های تلفن همراه برای ایجاد مدل مفید هستند.

کجالو و لیندبلوم^۲ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان چطور کارآفرینان خرده‌فروشی ارتباط بین نظارت، احساس امنیت و رقابت‌پذیری فروشگاه خرده‌فروشی را درک می‌کنند؟ با رویکرد ساختاری به این نتیجه رسیدند که نظارت رسمی تأثیر مثبتی بر امنیت مشتریان از دیدگاه خرده‌فروشان دارد. در مقابل نظارت رسمی، نظارت غیررسمی تأثیر مثبت بر احساس امنیت مشتریان و کارکنان دارد. کارآفرینان خرده‌فروشی تصور می‌کردند که احساس امنیت مشتریان و کارکنان تأثیر مثبتی بر رقابت فروشگاه می‌گذارد.

مبانی نظری

احساس امنیت از جمله نیازهای اساسی، حیاتی و دائمی جوامع است، بدین ترتیب ایجاد، حفظ و گسترش آن از اهداف، وظایف و ارزش‌های بنیادین دولت‌ها می‌باشد. احساس امنیت جزئی جدانشدنی از افکار عمومی و نگرش جامعه به امنیت است، به عبارت دیگر احساس امنیت بعد ذهنی امنیت می‌باشد (دلاور و جهان تاب، ۱۳۹۰). بدین ترتیب الزاماً خلاصه‌ای از مباحث نظری مربوط به

1. Colobran

2. Kajalo And Lindblom

امنیت بیان می گردد. امنیت از مهم ترین و بنیادی ترین نیازهای انسان است که در بسیاری از نظریه ها و پژوهش های روانشناسی، جامعه شناسی، علوم سیاسی و مدیریت، از جمله آلپرت، لوه، بوزان، ولفرز و... به عنوان مهم ترین و بنیادی ترین نیازهای انسان به آن اشاره شده است (مختاری و همکاران، ۱۳۹۱). جایگاه امنیت در سلسله مراتب نیازها و انگیزه های آدمیان، جایگاه خطیری دارد. مزلو در سال ۱۹۴۳ در نظریه انگیزش خود پس از نیازهای فیزیولوژیک مانند گرسنگی، تشنگی و غیره بلافاصله (نیاز ایمنی و امنیت) را ذکر کرده است (کامرانی و عبادتی نظری، ۱۳۸۹). امنیت به معنی محافظت در مقابل خطر، احساس ایمنی و رهایی از تردید می باشد (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۲). به عبارت دیگر امنیت در معنای عینی فقدان تهدید در برابر ارزش های کسب شده را مشخص می کند و در معنای ذهنی فقدان ترس و وحشت را علیه ارزش ها معین می نماید (ولفرز، ۱۹۶۲: ۱۵۰).

ابعاد امنیت: امنیت دارای ابعاد متفاوتی است که در این مقاله برخی از آن ها

بررسی می شود.

■ **امنیت جانی:** یعنی تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب هایی که مانع ادامه حیات آنان شود.

■ **امنیت مالی:** عبارت است از تضمین دارایی های افراد از سرقت و دزدی و اطمینان خاطر که از تأمین نیازهای مادی و مالی، حاصل می شود. معرف های امنیت مالی عبارت است از: خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز، نداشتن دزدگیر و سایر اقدامات امنیتی، بیان کردن میزان ثروت و درآمد خود با دیگران، ترك و رها کردن اتومبیل در خیابان علی رغم اقدامات امنیتی و...

■ **امنیت شغلی:** شامل شرایطی است که افراد نگران از دست دادن شغل خود نیستند، همچنین چشم انداز شغلی آنان در روند پیشرفت و ترقی قرار داشته باشد. معرف های آن عبارت است از: نداشتن هراس از دست دادن شغل، اطمینان از ارتقا در شغل و موقعیت کاری بهتر، نداشتن نگرانی از رقابت های ناسالم شغلی و اطمینان از ثبات شغلی و...

■ **امنیت اخلاقی:** عبارت است از تضمین اصول و الگوهای اخلاقی در روابط و مناسبات افراد. معرف های امنیت اخلاقی شامل سپردن سرمایه به فرد دیگری جهت سرمایه گذاری، کمک به سرنشینان خودرویی که در شب و در خیابان

Archive of SID

خراب شده یا صدمه دیده است، برقراری ارتباط دوستی با افراد غریبه، دعوت افراد غریبه به منزل و انجام معاملات مهم به تنهایی و...

■ **امنیت دفاعی:** امنیت دفاعی، به توان نیروهای نظامی کشور در دفاع از مرزهای ایران، مقابله با اشرار و توان مقابله با متجاوزان خارجی و... اشاره دارد.

■ **امنیت انتظامی:** امنیت انتظامی حضور به موقع نیروی انتظامی در مواقع ضروری و حمایت از افراد در معرض خطر و آسیب را شامل می شود؛ مانند رسیدن پلیس ۱۱۰ به صحنه های حادثه، کمک و امداد پلیس راه به مسافران در جاده ها و غیره (محمدی و همکاران، ۱۳۹۳).

به طوری که بیان شد احساس امنیت بعد ذهنی امنیت است. احساس امنیت به مفهوم احساس آرامش طمأنینه و حالت فراغت از هرگونه ترس، هراس و اضطراب می باشد (واتقی، ۱۳۸۰: ۱۷). عواملی که باعث شکل گیری ناامنی می شوند، الزاماً هم آن هایی نیستند که به نگرانی و احساس ناامنی می انجامند و این عوامل همپوشانی کامل ندارند. آنچه می توان نتیجه گیری کرد این است که احساس امنیت در امان بودن یا در امان حس کردن جان، مال، هویت و ارزش های خود از تهدید، صدمه، آسیب و نبود دغدغه تأمین نیازهای معقول حال و آینده می باشد. دیدگاه های متفاوتی نیز در مورد مفهوم احساس امنیت وجود دارد. راجع به گستره احساس امنیت می توان گفت، همان طور که چیزی به نام امنیت مطلق وجود ندارد، انتظار احساس امنیت مطلق و رهایی کامل از تشویش، ناممکن و به لحاظ اجتماعی هم مطلوب نمی باشد، زیرا قدری اطمینان و تعارض خصوصیت ذاتی زندگی انسان است. بنابراین میزان احساس امنیت مطلوب و به عبارتی میزان بهینه خطرپذیری را فقط به صورت تجربی و در تعاملات می توان مشخص نمود (دلاور و جهان تاب، ۱۳۹۰).

احساس امنیت مفهوم چندبعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه های متفاوت ظهور می یابد و سه رویکرد مهم در بحث احساس امنیت مطرح می باشد که عبارت اند از:

■ **رویکرد اول:** با عنوان (آسیب پذیری) که آسیب پذیری های فیزیکی، روان شناختی و اقتصادی را مدنظر قرار می دهد.

■ **رویکرد دوم:** با عنوان «تجربه از جرم» اعم از مستقیم (به عنوان قربانی) و غیرمستقیم

۸۱

(از طریق دوستان، تماس های اجتماعی و یا رسانه ای) را مدنظر قرار می دهد.

■ **رویکرد سوم:** بر محیط اجتماعی و فیزیکی محلی به عنوان منابع احتمالی

احساس ناامنی (مانند تأکید بر آشفتگی های فیزیکی و فقدان انسجام اجتماعی به عنوان منبع احساس ترس و ناامنی) متمرکز است (حسینی، ۱۳۷۸).

نکته ای که باید به آن توجه شود، نقش و اهمیت اساسی وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بعد عینی است و به همین دلیل برخی از کارشناسان احساس امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می کنند. برخی از کارشناسان احساس امنیت را در جامعه مهم تر از وجود امنیت دانسته اند و معتقدند که واکنش های افراد به میزان ادراک و دریافت آن ها از امنیت در جامعه است؛ بنابراین تا زمانی که از نظر فرد، در جامعه امنیت وجود نداشته باشد، احساس امنیت نیز وجود نخواهد داشت (هزارجریبی و همکاران، ۱۳۹۳).

روش تحقیق

تحقیق حاضر بر اساس هدف از نوع توسعه ای - کاربردی و بر اساس روش، توصیفی - همبستگی است. رویکرد انجام تحقیق حاضر کمی است. این تحقیق در سه مرحله اصلی به انجام رسیده است. در مرحله شناخت از طریق بررسی و مطالعه ادبیات موضوعی نسبت به درک و شناخت مسئله اقدام شد. در ادامه جهت بومی سازی مدل با توجه به مقتضیات و شرایط جامعه مورد بررسی از طریق تشکیل جلسات و انجام مصاحبه با خبرگان نیروی انتظامی شهر خرم آباد و اساتید دانشگاهی خبره در زمینه مدیریت، متغیرهای استخراج شده مورد تأیید قرار گرفتند. در آخر در مرحله طراحی، به منظور برقراری ارتباط بین عناصر مدل مدیریت احساس امنیت و دستیابی به مدل ساختاری آن از روش مدل سازی ساختاری تفسیری استفاده (ISM) شده است. این روش یک فرایند یادگیری تعاملی است که در آن مجموعه ای از عناصر مختلف و به هم مرتبط در یک مدل نظام مند جامع ساختاردهی می شوند (وارفیلد^۱، ۱۹۷۴). این روش شناسی به ایجاد و جهت دادن به روابط پیچیده میان عناصر یک سیستم کمک می کند (فایسال، بانوت، شانکر^۲، ۲۰۰۶). یکی از اصلی ترین منطق های این روش آن است که همواره عناصری را که در یک سیستم

1. Warfield

2. Faisal & Banwet & Shankar

Archive of SID

اثرگذاری بیشتری بر سایر عناصر دارند، از اهمیت بالاتری برخوردارند. مدلی که با استفاده از این روش به دست می‌آید ساختاری از یک مسئله یا موضوع پیچیده، یک سیستم یا حوزه مطالعاتی را نشان می‌دهد که الگویی به دقت طراحی شده می‌باشد (فایسال و همکاران، ۲۰۰۶). این تحقیق با بررسی ادبیات موضوع، عوامل و شاخص‌های مؤثر بر مدیریت احساس امنیت را شناسایی و مدل‌سازی ساختاری-تفسیری (ISM) برای تفسیر روابط بین این عوامل به کاررفته است. مطابق با روش ISM معیار تعیین رابطه بین هر زوج مرتب دلخواه از مؤلفه‌ها، کسب توافق اکثریت خبرگان بوده و معیاری است که نمایانگر وجود یا عدم وجود ارتباط مابین آن‌ها می‌باشد؛ بنابراین اگر n تعداد افراد خبره در نظر گرفته شود، کسب حداقل تعداد $(1+2/n)$ رأی از طریق پرسشنامه زوجی بر وجود رابطه بین دو عنصر مورد بررسی اشاره دارد (تقی زاده و ضیایی حاجی پیرلو، ۱۳۹۵).

طراحی مدل تحقیق

طراحی مدل ساختاری مدیریت احساس امنیت با رعایت مراحل هفتگانه زیر انجام پذیرفت.

مرحله اول: تعیین متغیرهای تأمین (شناسایی ابعاد و شاخص‌ها)

همان‌طور که در بالا ذکر شد، در این تحقیق ابتدا با بررسی و مطالعه ادبیات نظری و مقالات مرتبط، عوامل مؤثر بر احساس امنیت و شاخص‌های مرتبط با آن‌ها شناسایی شد. سپس ابعاد و شاخص‌های حاصله توسط ۲۱ نفر از مدیران و خبرگان در این زمینه، با استفاده از روش دلفی مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت. تکنیک دلفی، روشی برای ساختاردهی یک فرایند در یک ارتباط گروهی است. به طوری که این فرایند به گروهی از افراد، به عنوان یک کل، امکان حل یک مسئله پیچیده را می‌دهد. هدف اصلی روش دلفی دستیابی به قابل اطمینان‌ترین اجماع گروهی از نظرات خبرگان به واسطه یک سری از پرسشنامه‌های متمرکز همراه با بازخورد کنترل شده می‌باشد.

مرحله دوم: تشکیل ماتریس خود تعاملی ساختاری (تعیین رابطه بین ابعاد و شاخص ها)

پس از شناسایی مؤلفه‌ها نوبت به وارد کردن این مؤلفه‌ها در ماتریس ساختاری روابط درونی متغیرها می‌شود. این ماتریس یک ماتریس، به ابعاد متغیرها می‌باشد که در سطر و ستون اول آن متغیرها به ترتیب ذکر می‌شود. آنگاه روابط دوجه دو متغیرها به وسیله نمادهایی مشخص می‌شود (روی و شنکر، ۲۰۰۵). این نمادها عبارت‌اند از:

V: یعنی i منجر به j می‌شود X: برای نشان دادن تأثیر دوطرفه (بعد i به j و بعد j به i)
 A: یعنی j منجر به i می‌شود O: برای نشان دادن وجود رابطه بین دو بعد.

مرحله سوم: تشکیل ماتریس دستیابی اولیه (RM)

در این مرحله ماتریس خود تعاملی ساختاری به ماتریس صفر و یک تبدیل می‌شود. در این ماتریس فقط اعداد صفر و یک وجود دارند. برای استخراج ماتریس دستیابی، باید در هر سطر عدد یک را جایگزین علامت‌های X و V و عدد صفر را جایگزین علامت‌های A و O در ماتریس خود تعاملی ساختاری نمود. پس از تبدیل تمام سطرها، نتیجه حاصله ماتریس دستیابی اولیه است.

مرحله چهارم: تعیین ماتریس دستیابی نهایی

پس از تشکیل ماتریس دستیابی اولیه، باید سازگاری درونی آن برقرار باشد. به عنوان نمونه اگر متغیر ۱ منجر به متغیر ۲ شود و متغیر ۲ منجر به متغیر ۳ شود، پس متغیر ۱ باید منجر به متغیر ۳ شود و اگر در ماتریس دستیابی این حالت برقرار نبود باید ماتریس اصلاح شود و روابطی که از قلم افتاده جایگزین شود. برای سازگار کردن ماتریس روش‌های مختلفی پیشنهاد شده که در این پژوهش سازگاری در ماتریس دستیابی با استفاده از قوانین ریاضی حاصل شده است. به این صورت که ماتریس دستیابی را به توان $(1+K)$ می‌رسانیم. البته عملیات به توان رساندن ماتریس باید طبق قاعده بولن باشد. طبق این قاعده $1+1=1$ و $1*1=1$ می‌باشد (آذر، تیزرو، نقبل با عرض، انواری رستمی، ۱۳۸۹).

مرحله پنجم: تعیین سطح شاخص‌ها (تعیین روابط و سطح بندی بین ابعاد)

برای تعیین سطح و اولویت متغیرها، مجموعه دستایی و مجموعه پیش نیاز برای هر متغیر تعیین می‌شود (مندل و دشماک^۱، ۱۹۹۴). مجموعه دستایی هر متغیر شامل متغیرهایی می‌شود که از طریق این متغیر می‌توان به آن‌ها رسید و مجموعه پیش نیاز شامل متغیرهایی می‌شود که از طریق آن‌ها می‌توان به این متغیر رسید. این کار با استفاده از ماتریس دستایی انجام می‌شود. پس از تعیین مجموعه دستایی و پیش نیاز برای هر متغیر، عناصر مشترک بین دو مجموعه شناسایی می‌شوند. متغیرهایی که مجموعه مشترکشان با مجموعه دستایی شان یکی باشد، سطح اول اولویت را به خود اختصاص می‌دهند. پس از تعیین این متغیر یا متغیرها، آن‌ها را از جدول حذف کرده و با بقیه متغیرهای باقیمانده جدول بعدی را تشکیل می‌دهیم. در جدول دوم هم همانند جدول اول، متغیر سطح دوم را مشخص می‌کنیم و این کار را تا تعیین سطح همه متغیرها ادامه می‌دهیم (آگروال، شنکر و تیوری^۲، ۲۰۰۷).

مرحله ششم: ترسیم نهایی مدل ساختاری تفسیری

پس از تعیین روابط و سطح متغیرها می‌توان آن‌ها را به شکل مدلی ترسیم کرد. به همین منظور ابتدا متغیرها برحسب سطح آن‌ها از بالا به پایین تنظیم می‌شوند و با استفاده از سطح بندی انجام شده دیاگرامی با عنوان مدل عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان ترسیم می‌شود.

مرحله هفتم: تحلیل جدول نفوذ و وابستگی (خوشه بندی ابعاد)

به منظور بخش بندی معیارها در ماتریس دستایی نهایی باید برای هر یک از معیارها قدرت هدایت^۳ و وابستگی^۴ محاسبه شود. قدرت هدایت یک معیار، تعداد معیارهایی است که متأثر از معیار مربوطه می‌شوند از جمله خود آن معیار. قدرت وابستگی نیز تعداد معیارهایی است که بر معیار مربوطه تأثیر می‌گذارند و منجر به دستایی به آن می‌شوند. قدرت‌های هدایت و وابستگی در تحلیل ماتریس اثر ضرب ارجاع متقابل کاربردی (MICMAC) دسته بندی و استفاده می‌شوند که در

1. Mandal, Deshmukh
2. Agarwal, Shanker, Tiwari
3. Driving power
4. Dependence power

آن، معیارها به چهار گروه خودمختار، وابسته، پیوندی و مستقل دسته بندی می شوند (آذر، تیزرو، نقبل باعرض، انواری رستمی، ۱۳۸۹).

پیاده سازی مدل مفهومی مدیریت احساس امنیت (مستخرج از ISM) بر اساس دیدگاه شهروندان

در بخش دوم در راستای پیاده سازی و آزمون مدل حاصل شده، نظرات شهروندان شهر خرم آباد در ارتباط با عوامل جمع آوری و مورد آزمون قرار گرفته است در این تحقیق با توجه به نامحدود بودن جامعه آماری برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران^۱ استفاده شده است. فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه بر اساس آزمون نسبت موفقیت به صورت زیر است:

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 \times pq}{\epsilon^2} = \frac{1,96^2 \times 0,5 \times 0,5}{0,06^2} = 267$$

در این تحقیق، $\alpha = 0/05$ ، $p = 0/5$ ، $q = 0/5$ و $\epsilon = 0/06$ در نظر گرفته شده است. به این ترتیب با توجه به فرمول، نمونه شامل ۲۶۷ نفر شهروندان، شهرستان خرم آباد می باشد؛ و سپس مطابق با عوامل و شاخص های استخراج شده از ادبیات پژوهش پرسش نامه ای جهت جمع آوری نظرات شهروندان طراحی شد که به لحاظ اطمینان از اینکه سؤالات پرسش نامه آنچه را که قرار است اندازه گیری نماید و دارای روایی و پایایی مورد قبول باشند، پرسشنامه طراحی شده به تأیید چند تن از اساتید در این حوزه رسید. همچنین برای اطمینان بیشتر از درجه روایی و پایایی، ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا (AVE) پرسشنامه مذکور با استفاده از نرم افزار Smart PLS 2.0 تعیین شده است. جهت سنجش پایایی در این تحقیق ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شده است که مقدار بیشتر از ۰/۷ برای این ضریب نشانگر پایایی قابل قبول است (کرونباخ^۲، ۱۹۵۱). از آنجا که معیار آلفای کرونباخ یک معیار سنتی برای تعیین پایایی سازه ها می باشد، روش PLS معیار مدرن تری به نام پایایی ترکیبی به کار می برد که مقدار آن برای هر سازه بالاتر از ۰/۷ نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل دارد (نونالی^۳، ۱۹۸۷). معیار بعدی برای برآزش

1. Cochran
2. Cronbach
3. Nunnally

Archive of SID

مدل اندازه گیری روایی همگرا (AVE) می باشد؛ که میزان همبستگی یک سازه با شاخص های خود را نشان می دهد و هر چه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است و مقدار بحرانی برای این معیار عدد ۰/۵ است (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱). در پایان از آزمون تی تک نمونه و فریدمن به ترتیب جهت تعیین معناداری و رتبه بندی عوامل مؤثر بر مدیریت احساس امنیت استفاده شده است.

یافته های پژوهش

همان طور که در بالا ذکر شد، در این تحقیق ابتدا با بررسی و مطالعه ادبیات نظری و مقالات مرتبط، عوامل مؤثر بر احساس امنیت و شاخص های مرتبط با آن ها شناسایی شد. سپس ابعاد شاخص های حاصله توسط ۲۱ نفر از مدیران و خبرگان در این زمینه، با استفاده از روش دلفی مورد ارزیابی و در ۱۱ بعد و ۳۷ شاخص نهایی شد که در جدول ۱ قابل مشاهده اند. لازم به توضیح است که کدهای ارجاع داده شده در ستون مقابل شاخص ها در جدول ۱ که با عبارت مصاحبه نشان داده شده است، بیانگر اشاره یک یا چند مصاحبه شونده با آن شاخص می باشد که شماره مصاحبه شونده ذکر شده است.

جدول ۱. عوامل و شاخص های مؤثر بر مدیریت احساس امنیت

ردیف	عامل	شاخص	منبع
۱	محیط زندگی	منطقه زندگی	سلطانی و همکاران (۱۳۹۲)، مصاحبه ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۹، ۲۰
		طراحی و برنامه ریزی شهری	سلطانی و همکاران (۱۳۹۲)، مصاحبه ۳، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۱
۲	سرمایه اجتماعی	حمایت خانواده	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱۳، ۱۸
		مشارکت های گروهی	علی انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۱، ۴، ۶، ۹، ۱۴، ۱۵، ۱۸
۳	عوامل رسانه	نقش رسانه	رحیمی (۱۳۸۹)، بیابانی (۱۳۹۲)،
		رسانه های جمعی	بیابانی (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱، ۳، ۴، ۸، ۱۲، ۱۳، ۱۸، ۱۹، ۲۱
		استفاده از وسایل ارتباطی	بیابانی (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۴، ۵، ۹، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۲۰، ۲۱

		اطلاع رسانی جهت ارتقا دانش و بینش امنیتی	رحیمی (۱۳۸۹)، مصاحبه ۷، ۱۳، ۱۸
		استفاده از شبکه های اجتماعی	زیویار (۱۳۹۴)، فتحی و همکاران (۱۳۹۵)، مصاحبه ۱، ۲، ۵، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۷، ۱۸
۴	عوامل جمعیت شناختی	سن	رادان (۱۳۹۲)، باپیری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۱، ۴، ۷، ۱۳، ۱۶، ۱۷، ۲۱
		جنسیت	رادان (۱۳۹۲)، باپیری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۷، ۱۳، ۵
		وضعیت تأهل	رادان (۱۳۹۲)، باپیری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۴، ۵، ۹، ۱۹
		شغل	رادان (۱۳۹۲)، باپیری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۴، ۵، ۱۲
۵	عوامل فردی	نگرش فرد از خود	شربتیان (۱۳۹۳)، مصاحبه ۲، ۵، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۸، ۱۹
		تعهد فردی	رادان (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۴، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۸، ۱۱
		رضایت از وضعیت ظاهری	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۵، ۹، ۱۵
		احساس بی قدرتی	نبوی و همکاران (۱۳۸۷)، مصاحبه ۵، ۹، ۱۲، ۱۷
		تصور فرد از پوشش مثبت خود	شربتیان (۱۳۹۳)، مصاحبه ۲، ۹، ۱۰، ۱۶
		نگرش از تجاوز	شربتیان (۱۳۹۳)، مصاحبه ۴، ۱۰، ۱۳، ۹، ۱۲، ۱۷
۶	عوامل اقتصادی	درآمد	رادان (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۳، ۸، ۹، ۱۰، ۱۵، ۱۸، ۲۰
		امنیت اقتصادی	رادان (۱۳۹۲)، جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۳، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۷، ۱۹، ۲۰
		طبقه اجتماعی	رادان (۱۳۹۲)، جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۲، ۱، ۷، ۸، ۱۲، ۱۱، ۱۷، ۱۸، ۲۰
۷	آموزش	نظام آموزشی	تاجرانی و کلانی (۱۳۸۸)، مصاحبه ۴، ۱۸، ۲۱، ۶
۸	مذهب	تعهد مذهبی	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱، ۲، ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۷، ۱۸، ۲۱
		پایبندی به آداب و رسوم مذهبی	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱، ۲، ۵، ۶، ۹، ۱۱، ۱۲

۹	فرهنگ رایج	هویت قومی	نبوی و همکاران (۱۳۸۷)، مصاحبه ۱۳، ۱۸، ۹
		رسوم قومی	نبوی و همکاران (۱۳۸۷)، مصاحبه ۱۶
		برخورد دیگران	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱۶، ۱۴، ۲۰، ۱۹
		ایجاد شایعه در بین مردم	نبوی و همکاران (۱۳۸۸)، مصاحبه ۱۵
۱۰	اعتماد اجتماعی	اعتماد به نیروها	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۵، ۹، ۱۳، ۱۷
		اعتماد به عملکرد قانون	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۵، ۸، ۱۲، ۱۷
		اعتماد عمومی	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، نادری و همکاران (۱۳۸۸)،
۱۱	نقش نیروی انتظامی	احساس خطر در رفت و آمد	جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، مصاحبه ۱۳، ۱۸
		کنترل های اجتماعی	انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۱، ۴، ۶، ۷، ۸، ۱۳، ۱۷، ۱۸
		برقراری و حفظ نظم	انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)،
		آزار و اذیت در محیط کار	انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۳، ۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۸، ۱۷
		حضور نیروها	انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۱، ۴، ۶، ۷، ۸، ۱۳، ۱۷، ۲۱، ۱۵، ۱۸
		اقتدار نیروی انتظامی	انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصاحبه ۱، ۲، ۴، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۹، ۲۰، ۲۱

منطق مدل سازی ساختاری تفسیری (ISM) منطبق بر روش های نا پارامتریک و بر مبنای مد در فراوانی ها عمل می کند به این شکل که علامتی به صورت نهایی در جدول وارد می شود که توسط بیشترین تعداد متخصصین مورد تأیید قرار گرفته باشد. لذا در جدول ۲ روابط میان عوامل مؤثر بر احساس امنیت بر مبنای نظر ۲۱ تن از خبرگان دانشگاهی و نیروی انتظامی استان لرستان، قابل مشاهده است.

جدول ۲. ماتریس خود تعاملی ساختاری عوامل مدیریت احساس امنیت

	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۱. محیط زندگی	A	V	V	V	X	V	A	O	O	O	-	
۲. سرمایه اجتماعی	A	A	V	O	V	V	A	O	O	-		
۳. عوامل رسانه	A	O	V	V	O	V	O	O	-			
۴. عوامل جمعیت شناختی	A	A	A	A	A	O	A	-				
۵. عوامل فردی	A	A	O	O	V	V	-					
۶. عوامل اقتصادی	A	V	O	O	X	-						
۷. آموزش	A	A	A	A	-							
۸. مذهب	A	V	O	-								
۹. فرهنگ رایج	A	O	-									
۱۰. اعتماد اجتماعی	O	-										
۱۱. نقش نیروی انتظامی	-											

پس از سازگار نمودن ماتریس دستیابی اولیه عوامل مؤثر بر احساس امنیت، ماتریس دستیابی نهایی این عوامل در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. ماتریس دستیابی سازگار شده عوامل مؤثر مدیریت احساس

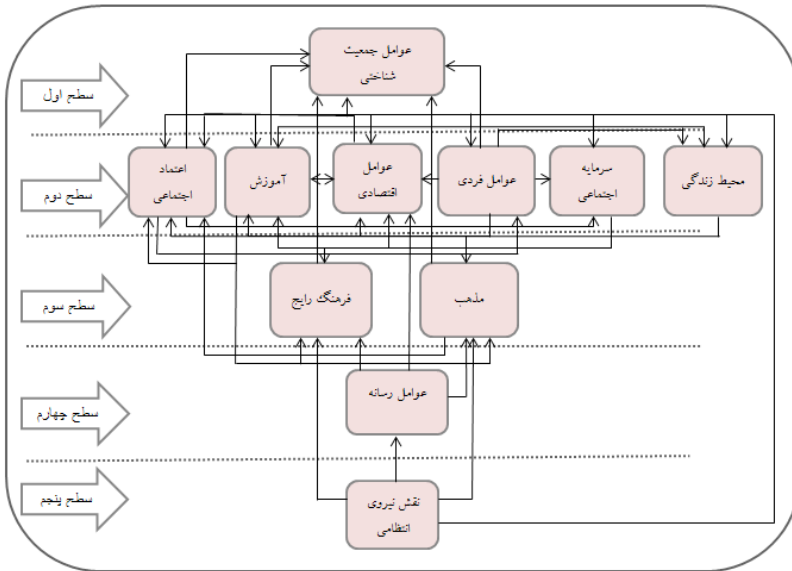
قدرت هدایت	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۹	۰	۱	۱	۱	۱	۱	*۱	۱*	۰	*۱	۱	۱
۸	۰	*۱	۱	۰	۱	۱	۱*	*۱	۰	۱	*۱	۲
۱۰	۰	*۱	۱	۱	*۱	۱	*۱	*۱	۱	*۱	*۱	۳
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۴
۹	۰	*۱	*۱	*۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۵
۷	۰	*۱	۰	۰	۱	۱	*۱	*۱	۰	*۱	*۱	۶
۹	۰	*۱	*۱	۱*	۱	۱	*۱	*۱	۰	*۱	۱	۷
۸	۰	۱	*۱	۱	*۱	۱	*۱	۱	۰	*۱	*۱	۸
۹	۰	*۱	۱	*۱	۱	*۱	*۱	۱	۰	*۱	*۱	۹
۹	۰	۱	*۱	*۱	۱	*۱	۱	۱	۰	۱	*۱	۱۰
۱۱	۱	*۱	۱	۱	۱	۱	۱	*۱	۱	۱	۱	۱۱
	۱	۱۰	۹	۸	۱۰	۱۰	۱۰	۱۱	۲	۱۰	۱۰	وابستگی

سپس طی پنج مرحله سطوح پنج گانه عوامل مؤثر بر مدیریت احساس امنیت حاصل شد که نتیجه نهایی این مراحل در جداول ۴ آمده است.

جدول ۴. تعیین سطح عوامل مؤثر مدیریت احساس امنیت

سطح	مجموعه مشترک	مجموعه پیش نیاز	مجموعه دستیابی	ابعاد
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۲
چهارم	۳	۱۱ و ۳	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۳
اول	۴	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۴	۴
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۵
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۶
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۷
سوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۸
سوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۹
دوم	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰	۱۰
پنجم	۱۱	۱۱	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱	۱۱

در مرحله بعد با استفاده از سطح بندی انجام شده دیاگرامی با عنوان مدل یکپارچه مدیریت احساس امنیت ترسیم می شود. لازم به توضیح است که هر چه از سطوح بالایی به سمت سطوح پایین تر حرکت می کنیم، از میزان تأثیر پذیری شاخص ها کاسته و بر میزان تأثیرگذاری آن ها افزوده می شود، لذا می توان گفت مطابق با نتایج به دست آمده در شکل ۱ نقش نیروی انتظامی دارای بیشترین میزان تأثیرگذاری و عوامل جمعیت شناختی دارای بیشترین تأثیر پذیری از بین ۱۱ عامل مورد بررسی می باشند.

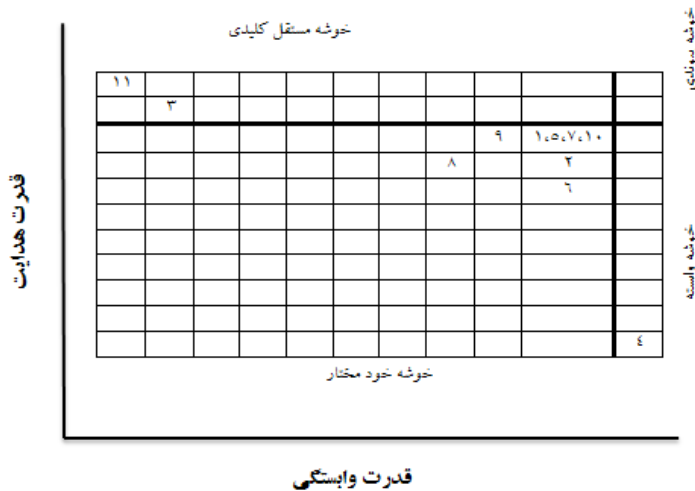
شکل ۱. مدل یکپارچه مدیریت احساس امنیت

لذا با توجه به جدول ۳ و با جمع تعداد یک های موجود در هر سطر، قدرت هدایت یا نفوذ هر شاخص و با جمع تعداد یک های موجود در هر ستون قدرت وابستگی هر شاخص محاسبه شده که مقادیر به دست آمده در جدول ۸ قابل مشاهده است.

جدول ۵. قدرت هدایت-وابستگی عوامل مؤثر بر احساس امنیت

شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
قدرت هدایت	۹	۸	۱۰	۱	۹	۷	۹	۸	۹	۱۰	۱
قدرت وابستگی	۱۰	۱۰	۲	۱۱	۱۰	۱۰	۱۰	۸	۹	۱۰	۱

حال مطابق اعداد به دست آمده برای قدرت هدایت و وابستگی هر یک از شاخص ها، شاخص های مذکور در چهار خوشه؛ خودمختار، وابسته، پیوندی و مستقل دسته بندی و ماتریس هدایت-وابستگی برای مدیریت احساس امنیت در شهر خرم آباد ترسیم می شود.

شکل ۲. ماتریس قدرت هدایت-وابستگی

با توجه به شکل ۲ مشاهده می شود که خوشه اول شامل معیارهایی است که دارای قدرت هدایت و وابستگی ضعیف هستند. با توجه به جدول ۴ مشاهده می شود که در تحقیق حاضر فاکتور محیط زندگی (عامل ۱)، سرمایه اجتماعی (عامل ۲)، عوامل فردی (عامل ۵)، عوامل اقتصادی (عامل ۶)، آموزش (عامل ۷)، مذهب (عامل ۸)، فرهنگ رایج (عامل ۹)، اعتماد اجتماعی (عامل ۱۰) در خوشه اول یعنی خوشه خودمختار جای گرفته اند. متغیرهای وابسته در خوشه دوم قرار می گیرند که قدرت

هدایت ضعیف اما قدرت وابستگی بالایی دارند. عوامل جمعیت شناختی (عامل ۴ با قدرت هدایت ۱ و وابستگی ۱۱) در خوشه وابسته قرار گرفت. بدین معناست که عوامل مذکور از سایر عوامل تأثیرگذار بر مدیریت احساس امنیت تأثیر می‌پذیرند. خوشه سوم شامل معیارهای پیوندی است که هم قدرت هدایت و هم قدرت وابستگی بالایی دارند. این شاخص‌ها به دلیل قدرت هدایت و وابستگی بالایی که دارند، هر نوع تغییر در آن‌ها می‌تواند سیستم را تحت تأثیر قرار دهد. در تحقیق حاضر مشاهده می‌شود که هیچ کدام از شاخص‌ها در این خوشه قرار نگرفته‌اند. خوشه چهارم شامل معیارهای مستقل است که قدرت هدایت بالا به همراه قدرت وابستگی پایینی دارند. نقش نیروی انتظامی (عامل ۱۱ با قدرت هدایت ۱۱ و وابستگی ۱) و عوامل رسانه (عامل ۳ با قدرت هدایت ۱۰ و وابستگی ۲) در این خوشه جادارند که به عنوان عوامل کلیدی و بنیادی اثر قابل توجهی بر سایر عامل‌ها دارند. سپس در مرحله پیاده‌سازی مدل مفهومی مدیریت احساس امنیت بر اساس دیدگاه شهروندان، ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه که شامل ۲۶۷ نفر بود در جدول ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۶. ویژگی‌های جمعیت شناختی

متغیر	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
جنسیت	زن	۱۵۹	٪۵۹/۶
	مرد	۱۰۸	٪۴۰/۴
سن	کمتر از ۲۵ سال	۹۳	٪۳۴/۸
	بین ۲۵ تا ۳۵	۱۰۶	٪۳۹/۷
	بین ۳۵ تا ۴۵	۵۱	٪۱۹/۱
	بیشتر از ۴۵ سال	۱۷	٪۶/۴
تحصیلات	دیپلم و کمتر	۷۹	٪۲۹/۶
	فوق دیپلم	۳۰	٪۱۱/۲
	لیسانس	۱۲۱	٪۴۵/۷
	فوق لیسانس و بیشتر	۳۶	٪۱۳/۵

نتایج سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. ماتریس نتایج سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

میانگین واریانس استخراجی (AVE < ۰/۵)	ضریب پایایی ترکیبی (CR < ۰/۷)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha < ۰/۷)	سازه
۰/۵۸	۰/۸۵	۰/۸۳	محیط زندگی
۰/۵۲	۰/۸۱	۰/۷۹	سرمایه اجتماعی
۰/۵۸	۰/۸۶	۰/۸۴	عوامل رسانه
۰/۵۵	۰/۸۹	۰/۸۷	عوامل جمعیت شناختی
۰/۶۱	۰/۹۳	۰/۹۱	عوامل فردی
۰/۵۵	۰/۸۶	۰/۸۳	عوامل اقتصادی
۰/۵۴	۰/۸۹	۰/۸۷	آموزش
۰/۵۷	۰/۸۴	۰/۸۸	مذهب
۰/۵۶	۰/۸۹	۰/۸۷	فرهنگ رایج
۰/۶۰	۰/۸۴	۰/۷۸	اعتماد اجتماعی
۰/۵۳	۰/۸۹	۰/۸۸	نقش نیروی انتظامی

مطابق با نتایج مشروح در جدول فوق، تمامی این معیارها در مورد متغیرهای مکنون مقدار مناسبی اتخاذ نموده‌اند، لذا می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی و روایی همگرای پژوهش حاضر را تأیید نمود. در این مرحله از آزمون تی تک نمونه جهت تعیین معناداری عوامل مؤثر بر مدیریت استفاده شده است که نتایج حاصل شده در جدول ۸ قابل مشاهده است.

جدول ۸. نتایج آزمون تی تک نمونه

آماره t	sig. (2-tailed)	Mean Difference	
۲۳/۹۸	.۰۰۰	۲/۱۰۲۱۸	محیط زندگی
۲۱/۶۴	.۰۰۰	۱/۰۶۹۰۲	سرمایه اجتماعی
۲۵/۸۷	.۰۰۰	۲/۱۷۲۳۷	عوامل رسانه
۱/۷۵	.۰۰۰	۰/۳۲۲۰۷	عوامل جمعیت شناختی
۱۹/۸۲	.۰۰۰	۱/۰۰۵۰۷	عوامل فردی
۲۰/۷۴	.۰۰۰	۰/۰۱۰۷۴	عوامل اقتصادی
۲۰/۸۱	.۰۰۰	۱/۰۲۰۴۵	آموزش
۲۱/۶۷	.۰۰۰	۱/۵۷۸۵۳	مذهب
۲۴/۶۳	.۰۰۰	۲/۱۳۸۱۷	فرهنگ رایج
۲۰/۸۵	.۰۰۰	۱/۰۵۳۰۸	اعتماد اجتماعی
۲۶/۹۷	.۰۰۰	۲/۷۲۷۶۳	نقش نیروی انتظامی

مطابق با نتایج حاصل شده در جدول ۹، تأثیر عوامل مؤثر بر مدیریت احساس امنیت در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد بررسی قرار گرفته است که از این بین عواملی که آماره t مربوط به آن‌ها بیشتر از مقدار ۱/۹۶ و سطح معناداری آن‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، جز عوامل تأثیرگذار قرار می‌گیرند که نتایج حاکی از عدم تأثیرگذاری عامل جمعیت شناختی می‌باشد. حال برای آن که مشخص شود کدام یک از عوامل مؤثر بر مدیریت احساس امنیت از دید پاسخ‌دهندگان دارای اهمیت بیشتری است، اقدام به رتبه‌بندی عوامل فوق با استفاده از آزمون فریدمن نموده ایم.

جدول ۹. نتایج آزمون فریدمن

Sig	Chi-Square	اولویت	Mean Rank	
۰/۰۰۰	۶۸/۱۶۸	۱۰	۲/۲۸	محیط زندگی
		۵	۳/۰۱	سرمایه اجتماعی
		۲	۴/۱۵	عوامل رسانه
			-	عوامل جمعیت شناختی
		۹	۲/۳۵	عوامل فردی
		۶	۲/۹۶	عوامل اقتصادی
		۴	۳/۷۷	آموزش
		۳	۳/۸۷	مذهب
		۸	۲/۵۵	فرهنگ رایج
		۷	۲/۷۶	اعتماد اجتماعی
		۱	۴/۳۲	نقش نیروی انتظامی

با توجه به نتایج آزمون فریدمن، مهم ترین عامل تأثیرگذار بر مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان نقش نیروی انتظامی و کم اهمیت ترین عامل، عوامل جمعیت شناختی می باشد.

نتیجه گیری

امنیت و احساس امنیت دارای اهمیت بسیار زیادی است اگر در جامعه ای تمام امکانات برای زندگی با رفاه فراهم باشد اما مردم آن جامعه به دلایلی احساس ناامنی کنند حتی نمی توانند به زندگی روزمره خود ادامه دهند به طور مسلم نمی توانند از امکانات و توانایی های جامعه برای رسیدن به زندگی بهتر استفاده کنند. این تحقیق باهدف اصلی ارائه مدلی برای مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان

شهر خرم آباد و در راستای شناسایی مهم ترین و کم اهمیت ترین عامل تأثیرگذار بر احساس امنیت افراد انجام گرفت در این راستا در گام اول عناصر تشکیل دهنده مدل مدیریت احساس امنیت از ادبیات نظری استخراج و به وسیله مصاحبه با ۲۱ تن از مدیران و خبرگان نیروی انتظامی مورد تأیید واقع شدند. خروجی این مرحله شناسایی ۳۸ شاخص در قالب ۱۱ بعد اصلی بود در مرحله بعدی برای برقراری ارتباط و توالی بین ابعاد و ارائه مدل ساختاری شان از روش مدل سازی ساختاری تفسیری بهره گرفته شد که در این روش بر اساس مد نظرات خبرگان و تجزیه و تحلیل های صورت گرفته، مدل مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان شهر خرم آباد احصا گردید. که تأثیرگذارترین عامل در مدیریت احساس امنیت نقش نیروی انتظامی شناسایی شد، نهاد نیروی انتظامی مهم ترین نهاد نظارت اجتماعی در جامعه می باشد این نیرو در کشورهای مختلف، انحصار مشروع به کارگیری زور و اجبار علیه بی نظمی را دارد (رنورف، ۲۰۰۷) بنابراین نقش نیروی انتظامی در کنترل و مهار جرائم خیابانی، دزدی، سرقت و... و همچنین افزایش احساس امنیت شهروندان غیرقابل انکار می باشد. در سطح دوم عوامل رسانه دارای بیشترین تأثیر است که به اعتقاد سوریت وتانکارد (۱۹۸۸) رسانه ها از طریق نمایش رفتارهای درست و مقابله با جرم زدایی رسانه های گروهی می توانند به مقابله با تحریک کنندگی و جرم خیزی احتمالی بپردازند و جامعه را حفظ کنند. گستره احساس امنیت در بین افراد متأثر از عوامل متعدد است، از مهم ترین آن ها عوامل فرهنگی و آموزش های دریافتی افراد، آداب و رسوم حاکم، میزان پایبندی به این آداب و رسوم و سطح دین داری آن ها می باشد که نقش بسیار مهمی در تعیین سطح احساس امنیت افراد در شرایط سخت را ایفا می کند که در سطح سوم مدل به این دو عامل اشاره شده است و در سطح چهارم عوامل فردی، آموزش، اقتصادی، فردی، محیط زندگی، اعتماد اجتماعی و سرمایه اجتماعی شناسایی شد، سرمایه اجتماعی در عمل با بازگشت به متن اجتماع درصد تحلیل رفتارهای فردی از منظر جامعه شناسی و در پی حل مسائل جمعی و تبیین و توضیح مسئله احساس امنیت است با توجه به ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی در کنترل آسیب ها، جرائم و انحرافات اجتماعی نقش بسزای ایفا می کند، محیط های شهری بنا به شرایط اجتماعی موجود، یعنی شکل گیری فضاها، کارکرد فضاها می توانند در میزان امنیت مؤثر باشد. رحیمی

Archive of SID

(۱۳۸۸) و بیابانی (۱۳۹۲) در پژوهش‌های خود این نتایج را تأیید می‌کنند علاوه بر این عوامل اقتصادی به‌عنوان یکی از پایه‌های زیر بنایی امنیت نقش بسزایی در احساس امنیت عمومی افراد دارد. اعتماد اجتماعی از عوامل بسیار مهمی است که اگر دولت مردان و دست‌اندرکاران امر بتوانند با اتخاذ تدابیری اطمینان و اتحاد را در جامعه به ارمغان آورند موجب ارتقای احساس امنیت و در نتیجه مشارکت اجتماعی و حضور بیشتر افراد در عرصه‌های گوناگون می‌شود. در سطح پایانی مدل عوامل جمعیت شناختی قرار گرفته است که کمترین تأثیر را بین عوامل دارد، همانطور که سعیدا (۱۳۹۳) در پژوهش خود جنسیت را عامل موثری بر میزان احساس امنیت افراد عنوان می‌کند.

یکی دیگر از نتایج حاصل شده از این تحقیق ترسیم ماتریس هدایت-وابستگی بود که عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت را در چهار خوشه خودمختار، وابسته، مستقل و پیوندی جای داد که این امر نشان داد که متغیر نقش نیروی انتظامی و عوامل رسانه در خوشه مستقل، مذهب، فرهنگ، محیط زندگی، عوامل فردی، اقتصادی، آموزش، اعتماد اجتماعی و سرمایه اجتماعی در خوشه خودمختار و عامل جمعیت شناختی در خوشه وابسته جای گرفتند که از این میان نقش نیروی انتظامی دارای بیشترین قدرت تأثیرگذاری و عامل جمعیت شناختی بیشترین میزان تأثیر پذیری در مدیریت احساس امنیت را به خود اختصاص دادند.

در دومین مرحله از این تحقیق با جمع‌آوری اطلاعات افراد در ارتباط با عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت، اقدام به شناسایی و سپس رتبه‌بندی عامل تأثیرگذار بر مدیریت احساس امنیت از نقطه نظر آن‌ها نمودیم. ابتدا با انجام آزمون تی تک نمونه معناداری هر یک از عوامل مؤثر بر احساس امنیت را در بین شهروندان مورد بررسی قرار دادیم. نتایج آزمون تی نشان داد که تأثیر عوامل جمعیت شناختی مورد تأیید قرار نگرفت که این امر می‌تواند ریشه در تمایل افراد در منطقی جلوه دادن رفتارهای خود داشته باشد. در ادامه با مشخص شدن عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت اقدام به رتبه‌بندی این عوامل توسط آزمون فریدمن نمودیم. نتایج آزمون نشان داد که در بین شهروندان مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر احساس امنیت، نقش نیروی انتظامی می‌باشد که این امر مهر تاییدی بر مدل مفهومی مدیریت احساس

امنیت است که در مرحله قبل مطابق با نظر خبرگان بدست آمد. همان طور که نتایج جدول ۹ نشان داد به جزء عوامل جمعیت شناختی از نظر شهروندان بی تأثیر قلمداد شده مابقی عوامل برطبق مدل بدست آمده توسط خبرگان مورد تأیید قرار گرفت. کاراکر (۲۰۰۹)، مانر (۲۰۰۶)، تشارو همکاران (۱۳۹۱)، پورمند (۱۳۹۳) و جهاتاب (۱۳۹۲) تأثیر این عوامل را بر احساس امنیت اذعان می کنند. امنیت را می توان نوعی فرآیند اجتماعی بنیادین با برخی ویژگی های خودجوش دانست که هدف آن به وجود آوردن فضاهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نسبتاً امن است. جوامع امنی که مردم آن احساس امنیت دارند به افراد این امکان می دهند تا زندگی کنند و تحرک داشته باشند و به فرهنگ، زبان و هویتشان بدون هراس از تهدیدات خشونت آمیز مستقیم و غیر مستقیم وفادار بمانند.

پیشنهادات

در خاتمه با توجه به یافته های تحقیق و شناسایی شاخص ها و مقوله های مدیریت احساس امنیت در بین شهروندان شهر خرم آباد، پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می گردد:

- تدوین یک سند جامع راه کارها و راهبردهای افزایش احساس امنیت.
- تلاش در راستای تأمین بهداشت روانی و اجتماعی شهروندان با توجه به فرهنگ بومی و ملی.
- درک ضرورت مطالعات و پژوهش های بین رشته ای امنیت و احساس امنیت گروه های اجتماعی و ارائه راهبردها و راه کارهای پایدار نسبت به رفع موانع ناامنی شهروندان.
- دعوت از صاحب نظران و استادان خبره امنیتی و دینی در سخنرانی ها، از جمله سخنرانی پیش از نمازهای اعیاد و جمعه و پخش خبرنامه هایی در مورد مباحث معنوی، دینی و تعمیق ارزش های معنوی در بین شهروندان استان.
- برگزاری دوره های ضمن خدمت کارمندان استان و آموزش افراد برای افزایش آگاهی دینی در راستای امنیت اجتماعی و انتقال آن به افراد خانواده.
- متولیان و دست اندرکاران در استان با جذب هر چه بیشتر سرمایه گذاران داخل و خارج استان در راستای ارتقای سطح رفاه و اشتغال شهروندان و در پی آن افزایش احساس امنیت مردم استان باشند.

Archive of SID

■ اگر چه وظیفه پلیس برقرار کردن نظم در جامعه است در عین حال نباید اهتمام در جهت برقراری نظم باعث سلب اعتماد از نیروهای پلیس شود، به همین سبب نوع مواجهه پلیس با تخلفات قانونی باید در چارچوب هنجارهای اجتماعی مورد توجه قرار گیرد.

- ۱۰۱ آذر، عادل؛ تیزرو، علی؛ نقبل با عرض، عباس؛ انواری رستمی، علی اصغر (۱۳۸۹). طراحی مدل چابکی زنجیره تامین؛ رویکرد مدلسازی ساختاری تفسیری. پژوهش‌های مدیریت در ایران، شماره ۱۴(۴)، ۱-۲۵.
- آزاد بخت، امین. (۱۳۹۱). لرستان یکی از پنج استان امن کشور است / ایجاد احساس امنیت یک وظیفه همگانی است (اخبار). بازیابی شده در ۲۸ خرداد ۱۳۹۶ از: <http://www.mirmalas.com/news/6488/>
- انتظاری، علی؛ اسدپور، عهدیه؛ احمدی آهنگ، کاظم (۱۳۹۴). احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر نقش پلیس (مورد مطالعه: شهر نور). فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هفتم، شماره ۴.
- بوزان، باری. (۱۳۷۸). مردم دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۴). نقش وسایل ارتباط جمعی در امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی شماره اول، بهار.
- بیابانی، غلامحسین. (۱۳۹۲). نقش رسانه در پیشگیری از جرم. فصلنامه رسانه، سال ۲۴، شماره ۳، ص ۳۳-۴۲.
- بایری، امید علی؛ کمربگی، خلیل؛ درویشی، فرزاد. (۱۳۹۴). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و برخی عوامل مرتبط با آن (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان ایلام). فصلنامه فرهنگ ایلام، دوره ۱۶، شماره ۴۶ و ۴۷، ص ۷۶-۹۰.
- بیات، بهرام (۱۳۸۷). تبیین جامعه‌شناسی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی. پایان نامه دکتری، تهران: امیرکبیر.
- تاجران، عزیزالله؛ کلانی، حسین. (۱۳۸۸). شناسایی توانمندی پلیس در افزایش احساس امنیت. فصلنامه نظارت و بازرسی، ستاد فرمانده نیروی انتظامی، سال سوم، شماره هشتم، ۷۳ - ۱۰۶.
- تقی زاده، هوشنگ؛ ضیایی حاحی پیرلو، مصطفی (۱۳۹۵). بررسی روابط درونی مولفه‌های توانمند سازی کارکنان با توسعه الگوی ساختاری - مقایسه‌ای، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)،

- جهانبخش گنجه، صادق؛ باقری نیا، محسن؛ جعفری؛ نیما. (۱۳۹۵). بررسی نقش اعتماد اجتماعی و دینداری در پیش بینی احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال نهم، شماره ۴، ص ۷۳-۹۶.
- جهانگیری، جهانگیر؛ مساوات، ابراهیم. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان، مورد مطالعه: زنان ۴۰-۱۵ سا شهر شیراز. پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال دوم، شماره پیاپی ۶، شماره دوم، ص ۴۱-۵۵.
- جهاتاب، محمد (۱۳۹۰). تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت (رساله دکتری). تهران: دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی، ص ۴۷-۴۹.
- حسینی، حسین (۱۳۸۷)، جزوه احساس امنیت و مدیریت آن در جامعه.
- حسینی نثار، مجید؛ قاسمی، علی (۱۳۹۱). بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن در کشور. دانشگاه فردوسی مشهد، چهارمین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری. سازمان ملی جوانان.
- دلاور، علی؛ جهاتاب، محمد. (۱۳۹۰). تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۷، ۷۳-۹۵.
- رادان، احمدرضا (۱۳۹۲). سنجش احساس امنیت شهروندان تهرانی و تعیین رابطه آن با اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۳۵، ص ۸۳-۱۰۶.
- رحیمی، علی (۱۳۸۹). نقش مطبوعات در ارتقای احساس امنیت اجتماعی (ارائه راه کاری برای دبیران سرویس حوادث روزنامه های سراسری). پایان نامه ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- زیویار، فرزاد؛ شهیر، احسان. (۱۳۹۴). عنوان احساس امنیت کاربران ایرانی در شبکه های اجتماعی از حیث جنسیت، سن، میزان تحصیلات و میزان استفاده (مطالعه موردی: شبکه اجتماعی فیسبوک). رسانه و فرهنگ، سال پنج، شماره یک، ص ۷۸-۵۵.
- سعیدا، معصومه (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان ۴۵-۱۸ ساله تهران و راههای افزایش در میان آن ها. پایان نامه ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

- سلطانی، لیلا؛ بیک محمدی، حسن؛ سمیه، حیدری (۱۳۹۴). تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس). فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال پنجم، شماره ۱۴، ص ۸۷-۱۰۳.
- شربتیان، محمد حسن. (۱۳۹۳). سنجش ابعاد اجتماعی و روانی احساس امنیت زنان کلان شهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه زن و مطالعات خانواده، سال ششم، شماره ۲۳، ص ۷۹-۱۰۰.
- صنعت خواه، علیرضا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت زنان در شهر تهران. فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، سال ششم، شماره ۴، ص ۱۴۵-۱۶۶.
- فتحی، آیت اله؛ موسوی فر، بابک؛ رضایی، نور محمد؛ نوری، ابراهیم (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مؤلفه‌های احساس امنیت اجتماعی و هویت ملی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تبریز. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال نهم، شماره اول.
- عبدی، توحید؛ شرافتی پور، جعفر و سیدغلامرضا سجادی (۱۳۸۸)، تأثیر عملکرد پلیس اجراییات در افزایش احساس امنیت شهروندان مراجعه کننده به بوستان‌های تهران، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، شماره چهارم، صص ۵۸۷ - ۶۰۰.
- گلابی، فاطمه (۱۳۹۰). اعتماد به نیروی انتظامی و احساس امنیت در بین شهروندان. فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان، سال اول، شماره ۳.
- کامرانی، فریدون؛ عبادتی نظرلو، سمیه. (۱۳۸۹). بررسی عوامل اقتصادی اجتماعی مؤثر بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی زنان. فصلنامه پژوهش اجتماعی، سال سوم، شماره ۶، ۴۳-۵۶.
- گیدنز، آتونی (۱۹۹۰). پیامدهای مدرنیته. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۸، ص ۱۱۰.
- گیدنز، آتونی (۱۹۹۱). تجدد و تشخص. ترجمه ناصر موفقیان. تهران: نشر نی، ۱۳۷۷، ص ۱۱۵.
- لاندین، رابرت ویلیام (۱۹۹۶). نظریه‌ها و نظام روانشناسی. ترجمه یحیی سیدمهدی. تهران: مؤسسه نشر ویرایش، ۱۳۷۸، ص ۱۵۸.

Archive of SID

- مختاری، مریم؛ بلالی، اسماعیل؛ میرفردی، اصغر؛ حسینی اخگر، معصومه. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره ۲، ۲۱-۴۰.
- محمدی، جمال؛ حسنی نژاد، اردلان؛ اصانلو، علی. (۱۳۹۳). تأثیر هویت محلات بر احساس امنیت شهروندان. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال نهم، شماره ۱، ۹-۳۱.
- نبوی، سید عبدالحسین؛ حسین زاده، علی حسین؛ حسینی، سیده هاجر (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره پیاپی ۴۰، شماره ۴، ص ۷۳-۹۶.
- نادری، حمداله؛ محمدعلی، جاهد. (۱۳۸۸). بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی مطالعه موردی: شهر اردبیل. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، تهران، شماره ۲۱، ۱۱ - ۲۸.
- واثقی، قاسم. (۱۳۸۰). تدابیر و سیره عملی امام علی (ع) در تأمین امنیت اجتماعی، تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.
- هزار جریبی، جعفر؛ کشوری چرمی، مصطفی؛ فاروقی، الهام؛ متقدم، عقیل. (۱۳۹۳). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی شهر تهران). فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۲۰، ۲-۴۲.
- Amin, M. & Sanat-KHah, A. (2016). Evaluation of Social and Psychological Factors Affecting the Feeling of Security of Women in Iran. Journal of Social Sciences MCSER, 127-123 ,(3)7
- Agarwal A. Shanker R. Tiwari M. K, (2007). Modeling agility of supply chain. Industrial Marketing Management. 457-443,(4) 36.
- Azar, A. (2010). Modeling agility of supply chain, using interpretive structural modeling approach- Structural, Journal of Humanities Teacher-Management Research in Iran,140-138,(4)14. (In Persian).
- Colobran, M. (2016). Modeling human perceived security: A conceptual framework and its application to health. Computers in Human Behavior, 8-1 ,62.

- Cronbach, L. J. (1951). "Coefficient alpha and the internal structure of tests. psychometrika 334-297:(3)16.
- Faher, H. Kallweit, M. & Kinderman, F. (2017). Families and social security. European Economic Review, 56-30 ,91.
- Faisal, M. Banwet, D. K. and Shankar, R. (2006). Supply chain risk mitigation: modelling the enablers, Business Process Management, 552-535,(4)12.
- Fornell, C. and D. F. Larcker (1981). "Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. Journal of marketing research: 50-39.
- Gert, V. B. (2005) "Fearofcrime: feeling (un) safeand (in) secureinther is ksociety". Availablefrom: http://mineco.fgov.be/informations/statistics/studies/ac084_en.
- Kajalo, S. & Lindblom, A. (2010). How retail entrepreneurs perceive the link between surveillance, feeling of security, and competitiveness of the retail store? A structural model approach. Journal of Retailing and Consumer Services, 305-300 ,(4)17.
- Nunnally, J. (1978). "Psychometric methods. New York: McGraw.
- Wolfers. A. (1962). Nation security as an ambi guous symbol: John Hopkins Uniiversity press
- Warfield, J. W. (1974). Developing interconnected matrices in structural modelling, IEEE transcript on systems, Men and Cybernetics, 81-51 ,(1)4